

2020

2. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN

TASARRUF EĞİLİMLERİ

ARAŞTIRMASI

Bilkent University

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması ING Türkiye

1. GİRİŞ/3

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/3

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/4

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/4

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/14

2.3. 2019 3. Çeyrek Sonuçları/17

3. METODOLOJİ/17

3.1. Amaç ve Yöntem/17

3.2. Demografik Bilgiler/18

3.3. Tasarrufun Tanımı/20

4. EKONOMİST YORUMU/21

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/29

TÜRKİYE' DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI'NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

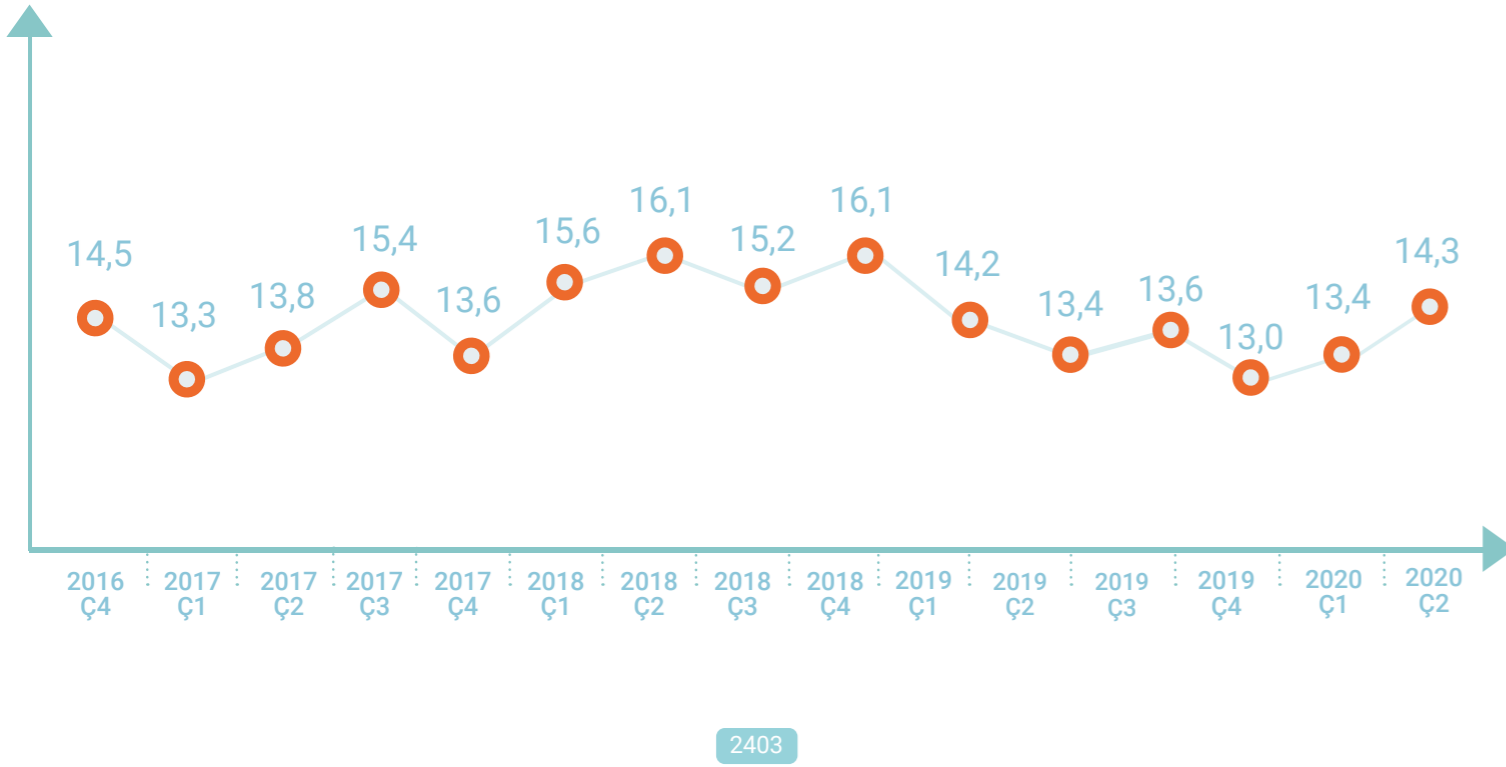
Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği Oranı

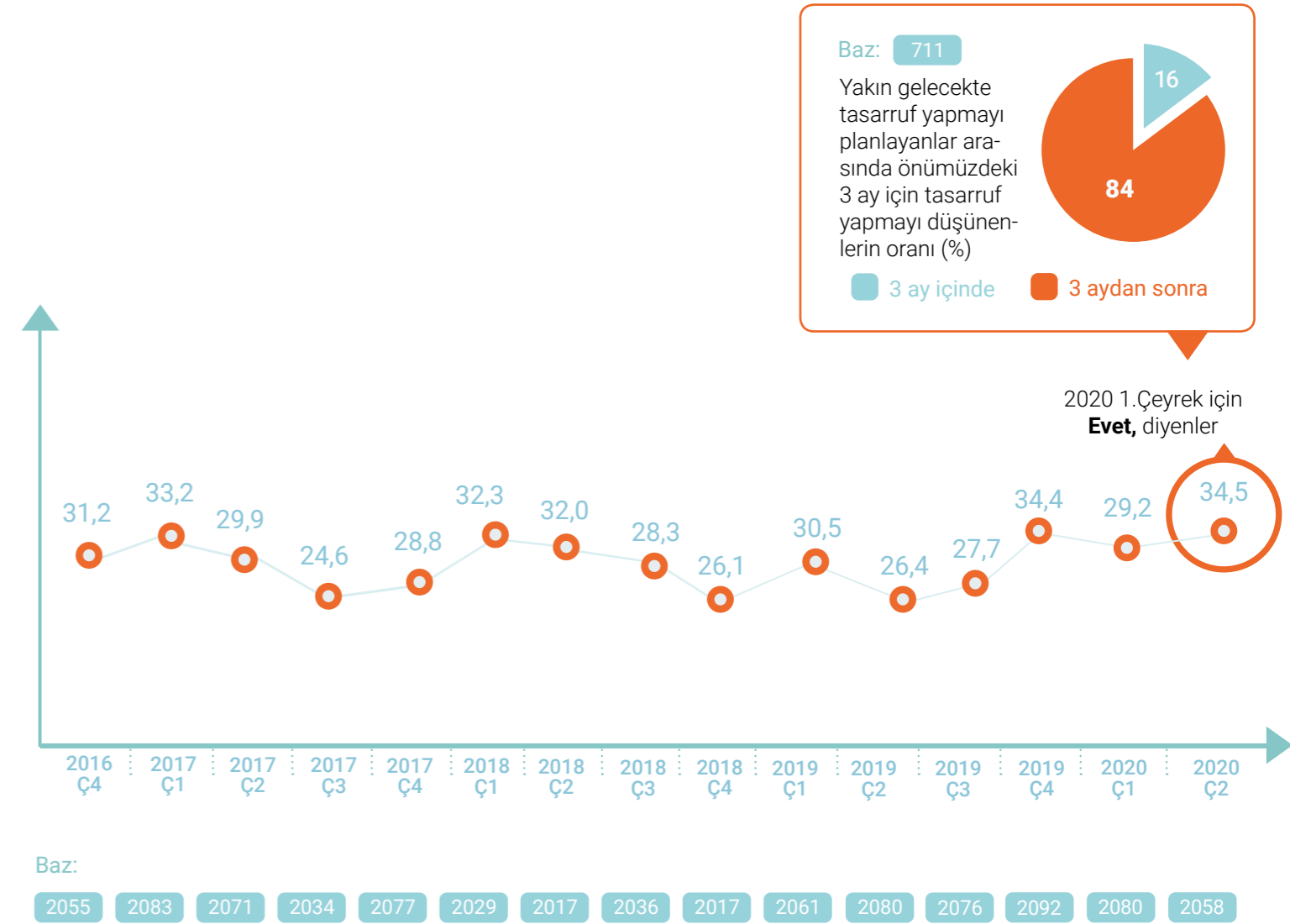
Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

- 2019 son çeyreğinde tasarruf sahipliği, son 3 yılın en dip oranını bulmuştu (%13). Ancak, 2020 itibariyle hafif bir artış eğilimine giren tasarruf sahipliği, salgının etkisiyle insanların eve kapandığı Q2'2020 itibariyle %14,3'e ulaşmış bulunuyor.

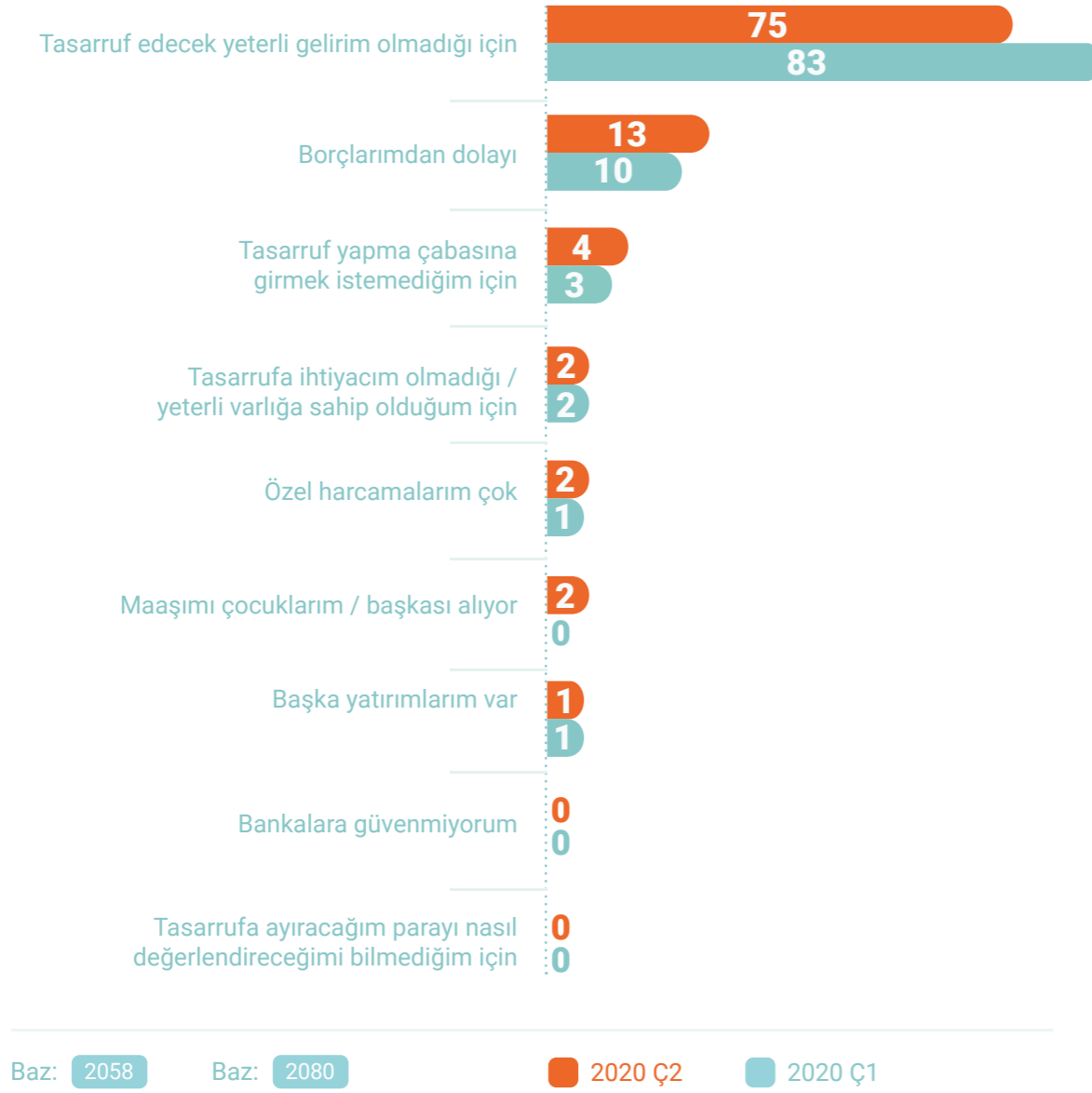
YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR

Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

- 2020 ikinci çeyreğinde, yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranında anlamlı bir artış gözlenmektedir (%34,5 vs %29,2).
- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların arasında önümüzdeki «3 ay içerisinde» tasarruf edeceğini belirtenlerin oranı, ilk çeyrekteki ile aynı seviyede (%16).

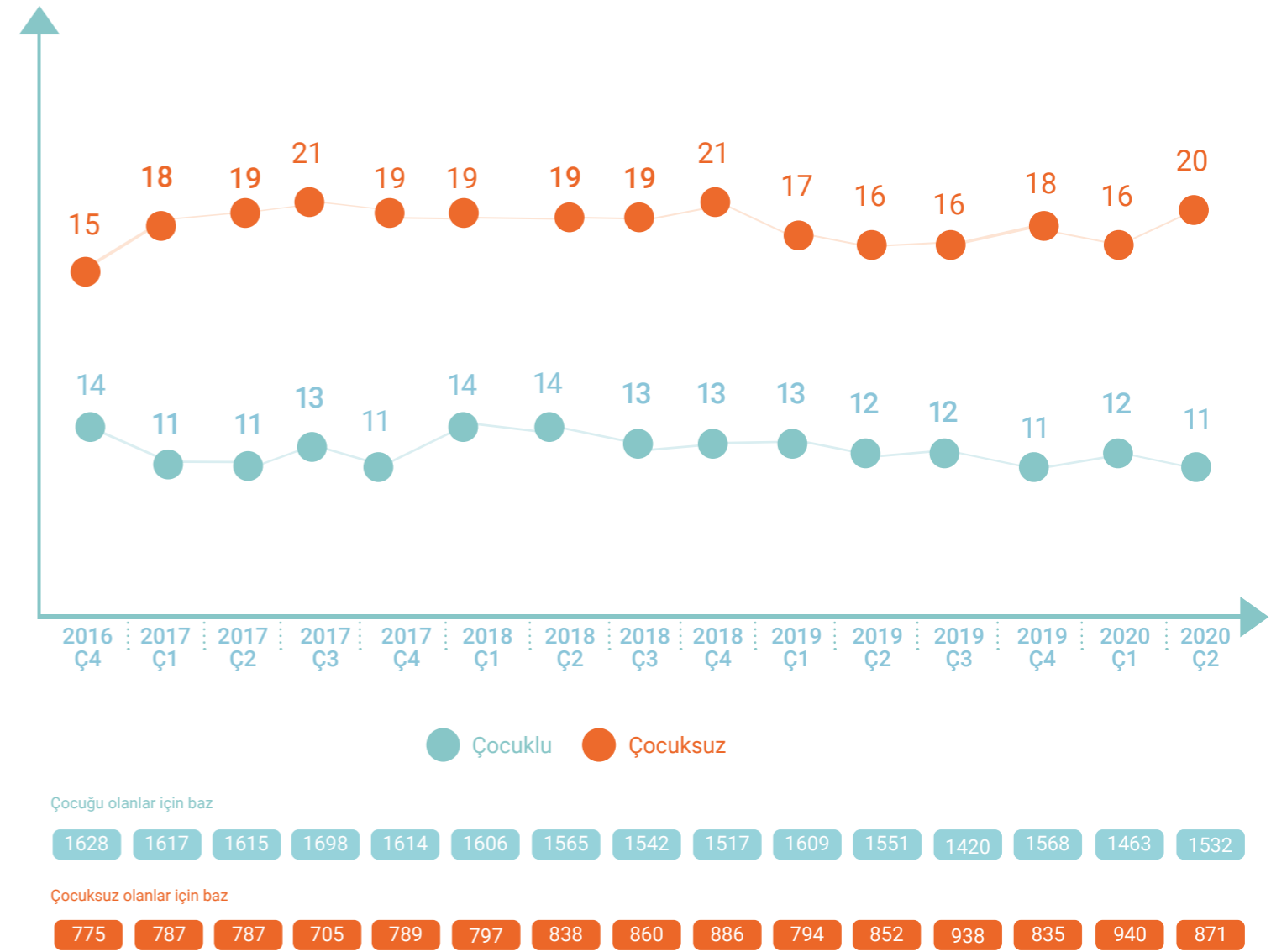
TASARRUFU OLMAYANLARIN TASARRUF EDEMEME GEREKÇELERİ

● Tasarrufu olmayanların, tasarruf edememe gerekçeleri arasında "tasarruf edecek yeterli gelirin olmaması" anlamlı bir düşüş gerçekleştirse de (%83 vs %75) ilk sıradaki yerini koruyor. Öte yandan, "borçlardan dolayı" unsurundaki 3 puanlık artış dikkat çekici (%10 vs %13).

ÇOCUKLU VE ÇOCUKSUZ BİREYLERDEKİ TASARRUF SAHİPLİĞİ

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

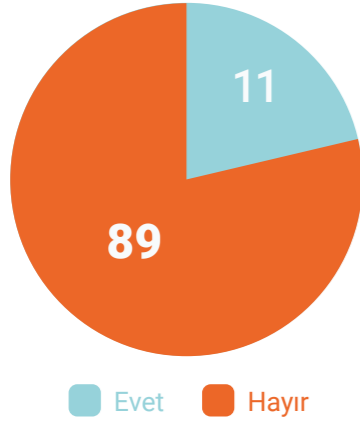

● 2020 ikinci çeyreğinde, çocuksuz bireyler arasında tasarruf sahipliğinde 4 puanlık bir artış söz konusu (%16 vs %20). Buna karşın, çocuklu bireylerde 1 puanlık kayıp mevcut (%12 vs %11).

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR / ÇOCUKLU & ÇOCUKSUZ

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olanlar)

Baz: 1357 Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

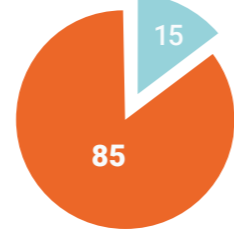

Evet diyenler

Baz: 424

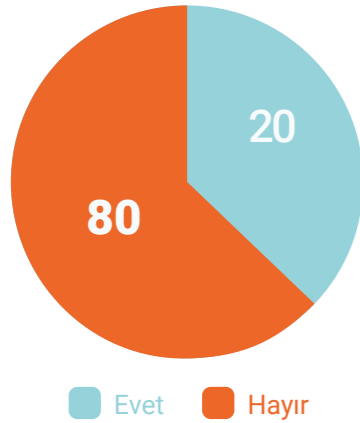
3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz? (%)

3 ay içinde 3 aydan sonra

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olmayanlar)

Baz: 701 Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

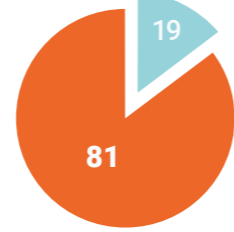

Evet diyenler

Baz: 287

3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz? (%)

3 ay içinde 3 aydan sonra

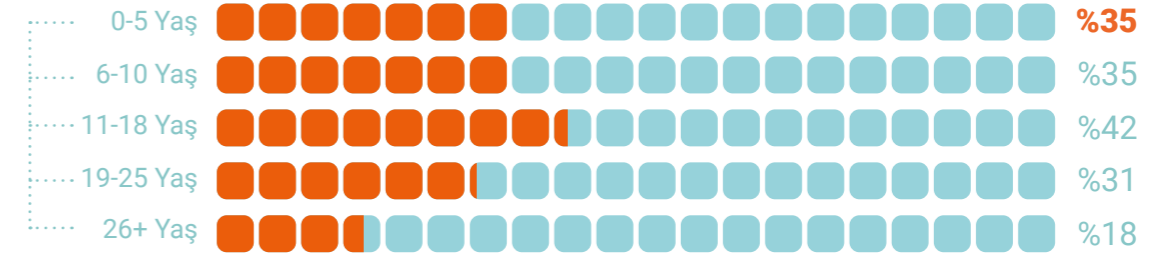

• Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin yakın gelecekte tasarruf yapma niyetinde bir önceki dönem dramatik bir düşüş gerçekleşmişti, ancak ikinci çeyrekte bu durum toparlanma eğilimi gösteriyor (%26 vs. %33). Tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerin tasarruf yapma niyetlerinde de anlamlı bir artış söz konusu (%35 vs %41).

• Çocuklu bireylerden tasarruf etmeyi planlayanlar arasında önümüzdeki 3 ay içinde tasarruf etmeyi planlayanların oranı geçen döneme çok benzer seviyede (%14 vs %15). Çocuksuz ve tasarrufu olmayan, ancak planlayan bireyler arasında gelecek 3 ay içinde tasarruf planlayanların oranında da 3 puanlık düşüş mevcut (%19 vs %16).

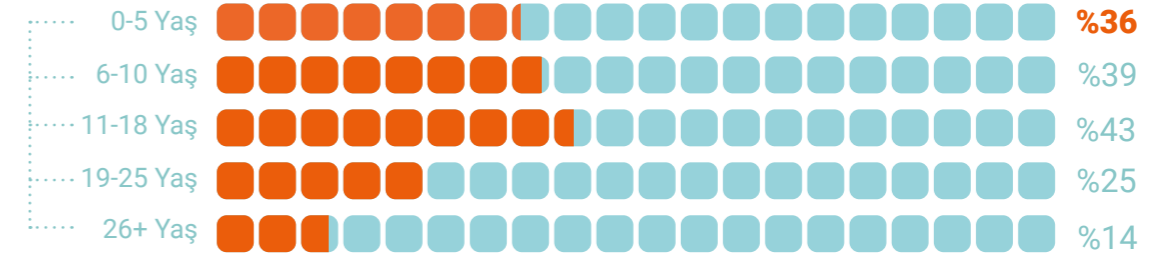
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

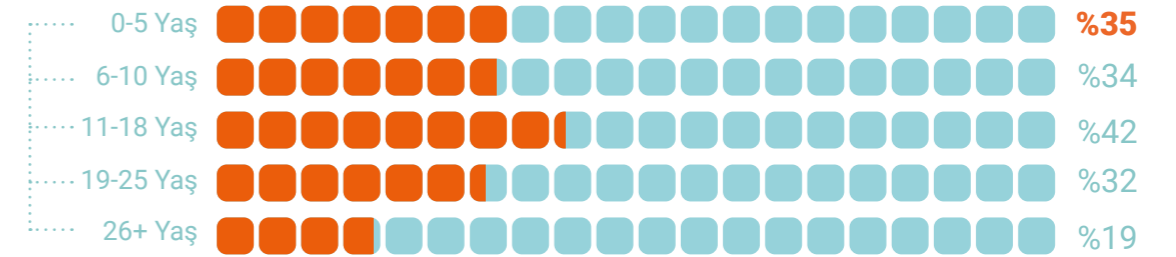
Baz: 1532

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 174

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

Baz: 1357

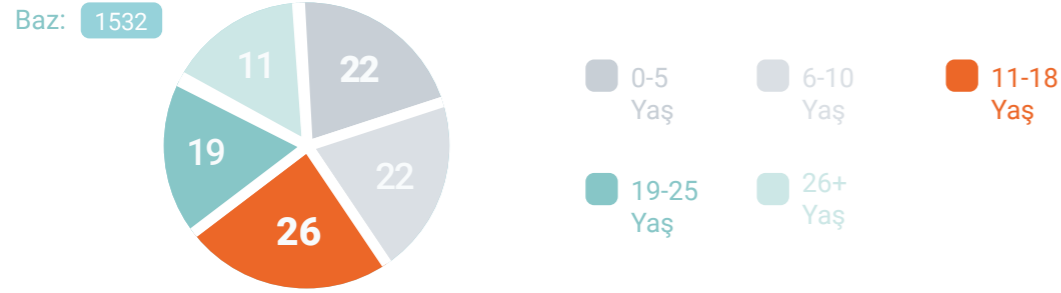
• Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımında en yüksek pay 11-18 yaş grubuna ait (%42). Bunu 0-5 yaş (%35) ve 6-10 yaş (%35) takip ediyor.

• Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımında en yüksek pay 11-18 yaş (%43), 6-10 yaş (%39) ve 0-5 yaş (%35) gruplarına ait.

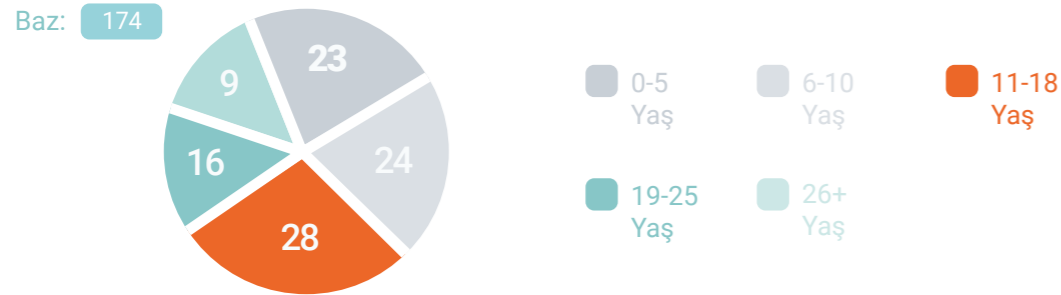
• Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş gruplarının dağılımı, çocuklu tasarruf sahiplerinden şu noktalarda ayrışıyor: bu grupta 19-25 yaş grubu çocuk sahipliği 7 puan, 26+ yaş daha grubu çocuk sahipliği 5 puan daha yüksek (%19). Öte yandan 6-10 yaş grubu çocuk sahipliği 5 puan daha düşük (%34). Buradan yola çıkarsak, çocukların yaşı büyüdükçe ailelerde tasarruf yapma tutumu zorlaşmaktadır diyebiliriz.

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

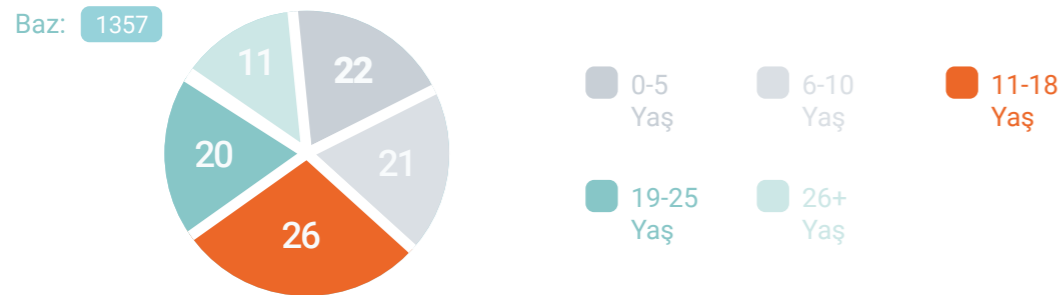
Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş dağılımı

Tasarruf sahibi çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

● Toplam çocuklu bireylerin çocuk yaş dağılımında önceki döneme kıyasla anlamlı bir değişim gözlenmemektedir.

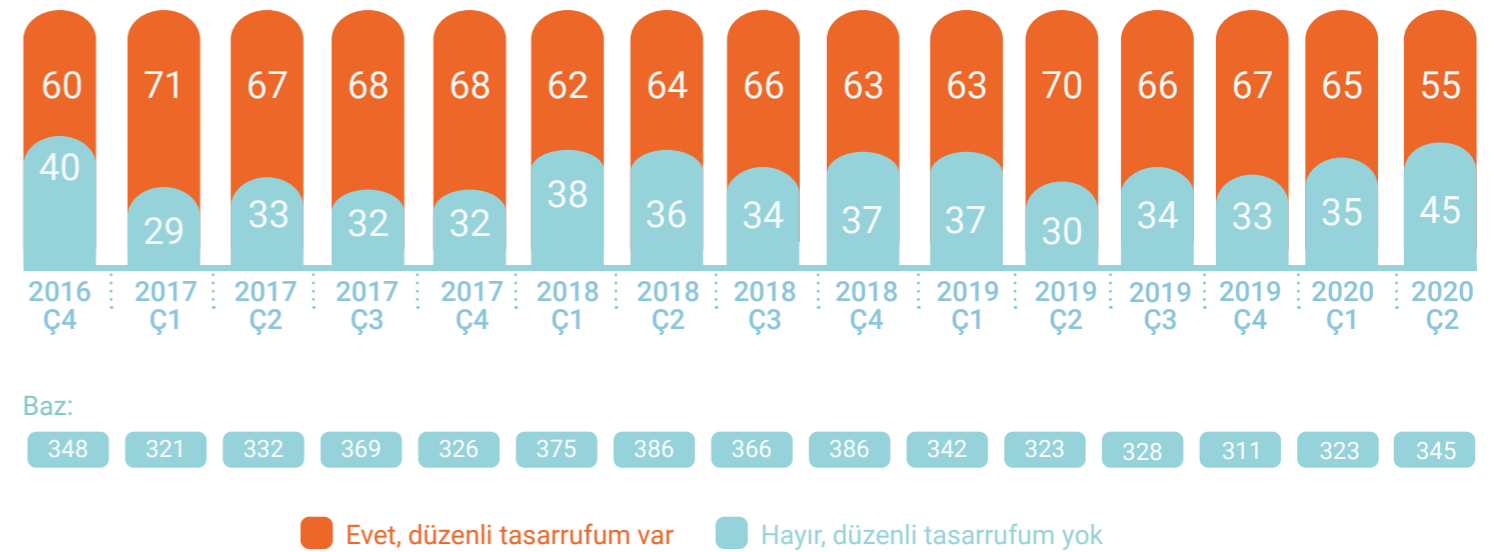
● Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerde çocuk yaş gruplarının dağılımında dikkat çekici iki değişim söz konusu: 6-10 yaş grubunda 7 puanlık artış (%18 vs %25); 19-25 yaş grubunda ise 5 puanlık düşüş (%21 vs %16) mevcut.

● Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin çocuk yaş dağılımında da anlamlı bir değişiklik söz konusu değildir.

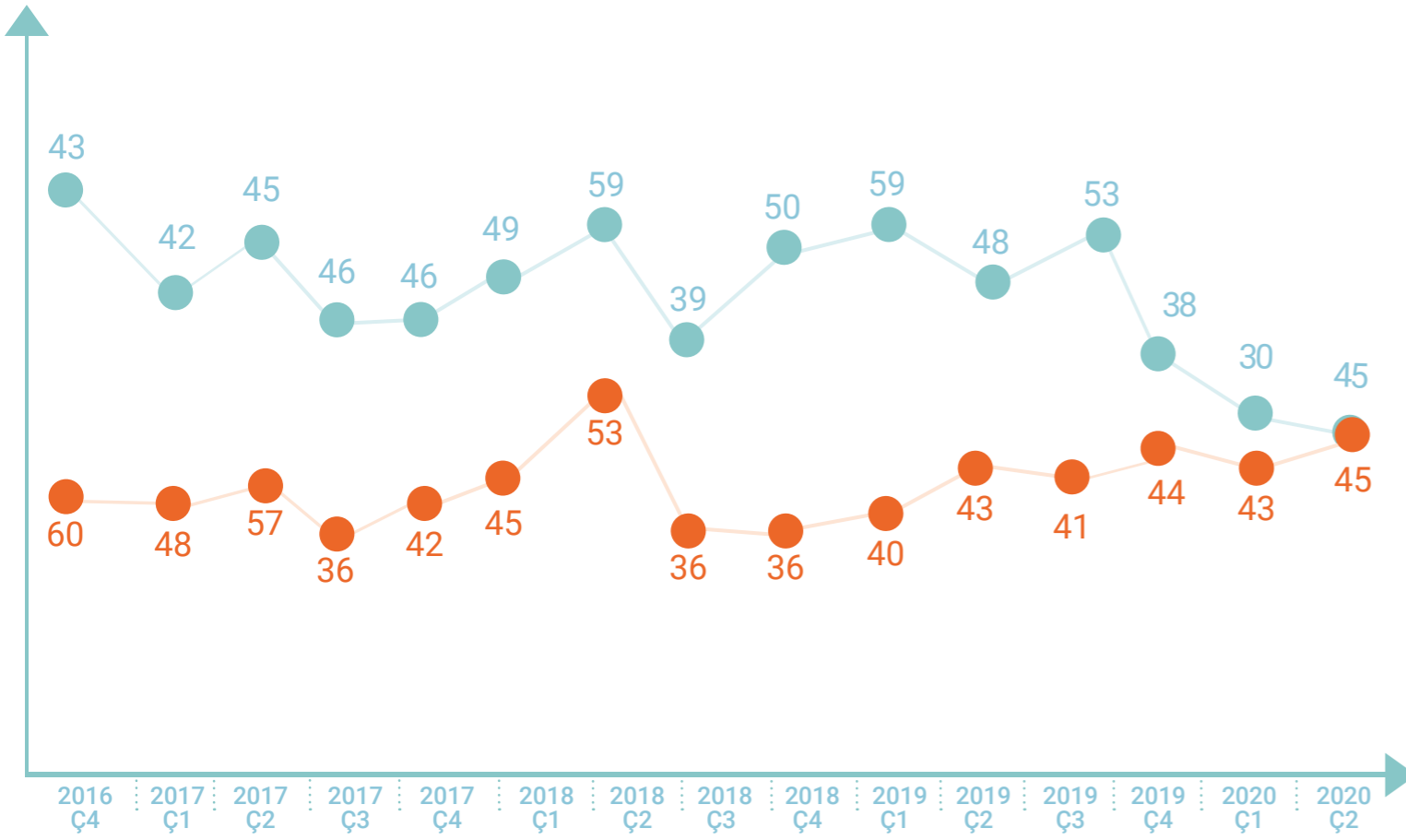
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

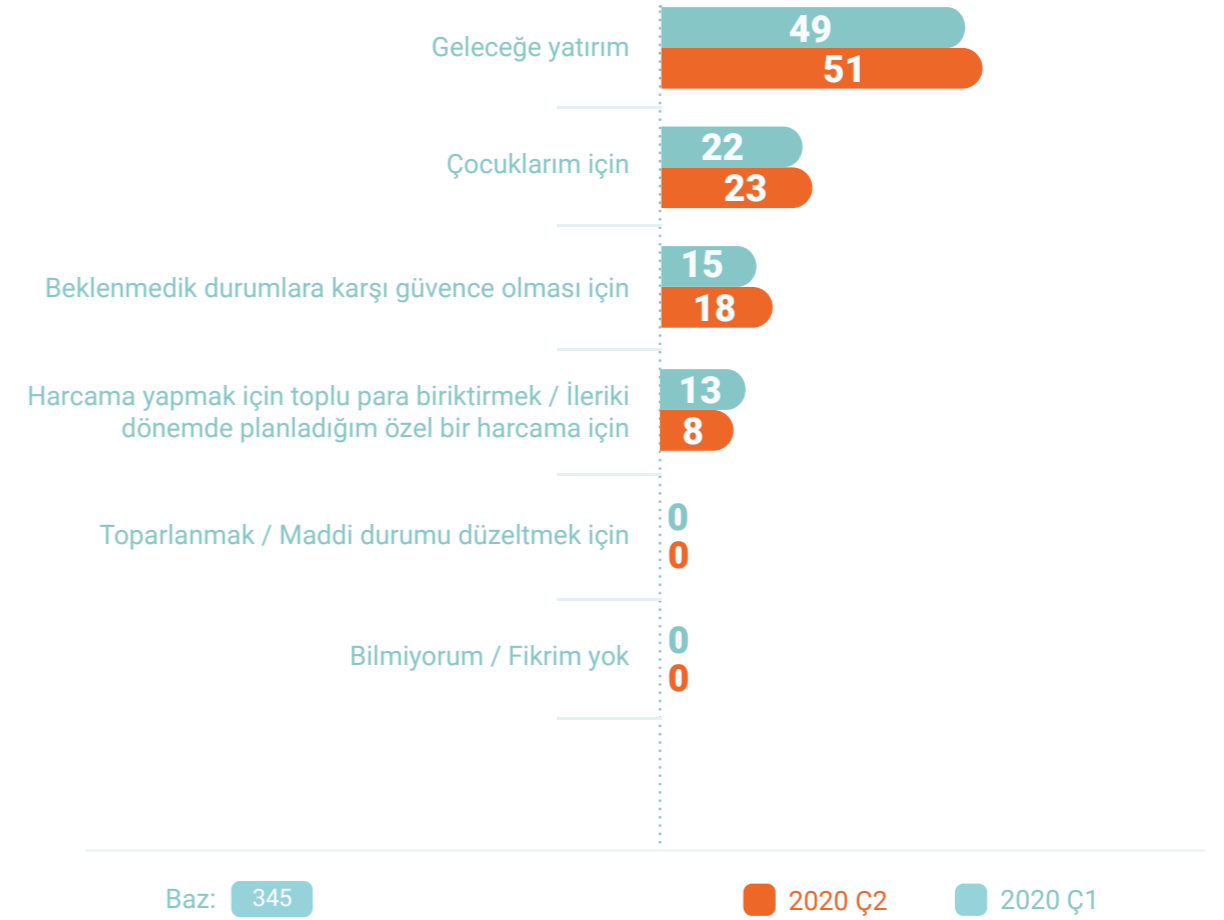
Baz:

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

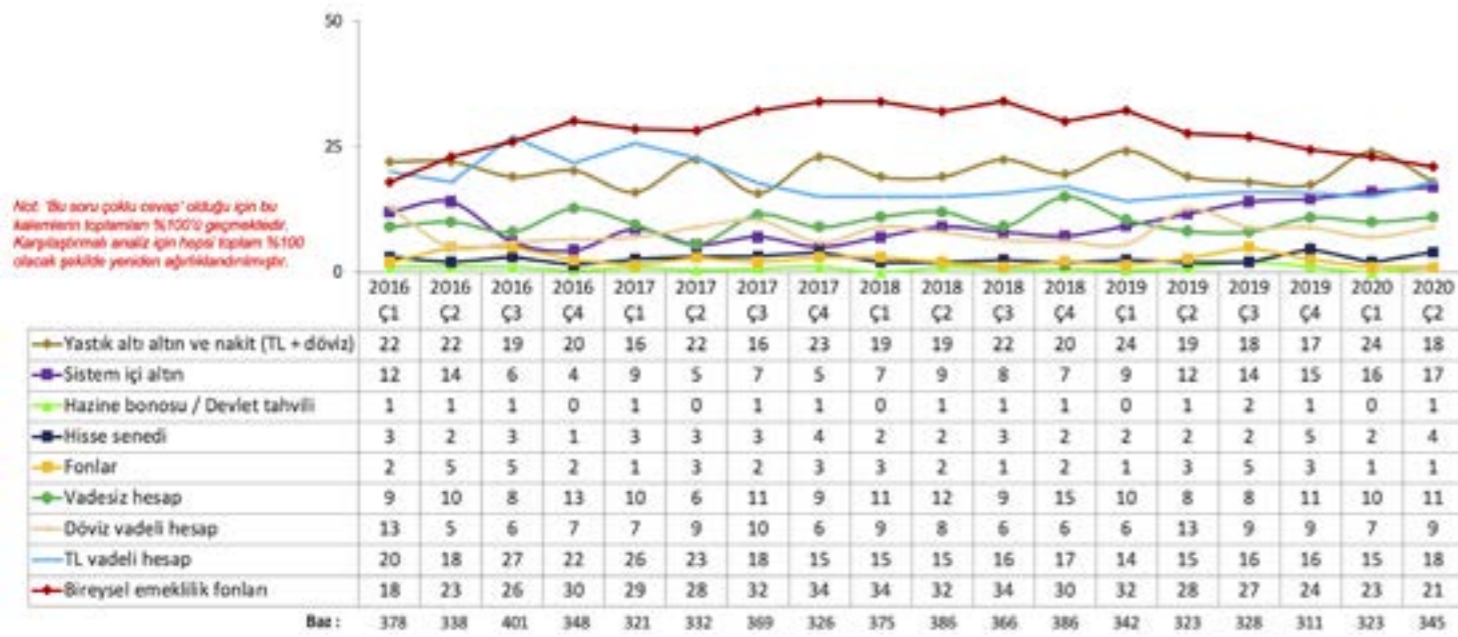
- 2020 yılı ikinci çeyreğinde düzenli tasarruf yapanların oranında dramatik bir düşüş gözlenmektedir (%65 vs %55).
- **Düzenli tasarruf yapmayanlar arasında;** son 3 ay içinde tasarruf yapmış olanların oranı sadece 2 puan yükselirken (%43 vs %45); gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranında 15 puanlık bir artış gerçekleşmiştir (%30 vs. %45).

TASARRUFU OLANLARIN TASARRUF YAPMA GEREKÇELERİ

- Tasarrufu olanların birincil tasarruf yapma gerekçeleri olan **"geleceğe yatırım"** ve **"çocuklarım için"** unsurlarında minor bir azalış gerçekleşirken, **"harcama yapmak için toplu para biriktirmek / ileriki dönemde planlanan özel bir harcama için"** unsurunda 6 puanlık bir artış oluşmuştur (%8 vs %13). Salgın günlerinden geçmemize rağmen, **"beklenmedik durumlara karşı güvence olması için"** unsurunda ise 3 puanlık düşüş gerçekleşmiştir (%18 vs %15).

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

Not: 'Bu soru çoklu cevap' olduğu için bu kalemlerin toplamaları %100'ü geçmektedir. Karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

2020 ikinci çeyreğinde tasarruf sahiplerinin "yastık altı altın ve nakit" tercihinin 6 puan gerilediğini görüyoruz (%24 v %18). "TL vadeli hesap" (%15 vs %18) ve "Döviz vadeli hesap" (%7 vs %9) tercihlerinde ise yükseliş söz konusu.

BU DÖNEM ALTIN SEVİYELERİ ÖNCEKİ DÖNEMLE BENZER SEVİYELERDE KALMIŞTIR

%	2016 Ç3	2016 Ç4	2017 Ç1	2017 Ç2	2017 Ç3	2017 Ç4	2018 Ç1	2018 Ç2	2018 Ç3	2018 Ç4	2019 Ç1	2019 Ç2	2019 Ç3	2019 Ç4	2020 Ç1	2020 Ç2
Sistem dışı ve sistem içi altın + sistem dışı nakit (TL veya döviz)	25	24	25	27	23	28	26	29	30	27	33	31	31	32	40	35
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	6	8	10	14	5	13	10	11	13	12	12	9	10	8	14	12
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	6	4	9	5	7	5	7	9	8	7	9	12	14	15	16	17
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	13	12	6	8	11	10	9	8	10	8	12	10	7	9	10	7
Baz :	338	401	348	321	332	369	326	375	386	366	342	323	328	311	323	345

Sistem içi ve dışı altın ile sistem dışı nakit tercihinde geçen döneme göre toplam 5 puanlık düşüş söz konusu (%40 vs %35). Gerileme tüm alt unsurlarda gerçekleşmiştir.

2020 2. ÇEYREK SONUÇLARI

- Tasarruf sahipliği oranı 2020 yılının ikinci çeyreğinde 0,9 puan artarak %14,3'e yükselmiştir. Son 3 yılın en dip oranı %13'ü 2019 yılının son çeyreğinde görmüştük. 2020 itibariyle bir toparlanma seyri gözlemliyoruz.
- Tasarruf sahiplerinin yaş dağılımı incelendiğinde en dikkat çeken yaş grubu 18-24 yaş. 2019 yılının 2. çeyreğinde %14'lük bir paya sahip bu kitle, tasarruf sahipleri arasındaki payını istikrarlı bir şekilde arttırıp 2020 2. çeyreğinde %22'ye ulaşmış durumda. Zira kendi yaş grubu içinde de yaklaşık her 5 gençten (%19) tasarruf olduğunu bildiriyor. Bu oran, diğer yaş gruplarına göre en yüksek oran.
- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı, 2020 ikinci çeyreğinde tekrar yükseliş trendi yakalamış ve %29,2'den %34,5'a ulaşmıştır.. Bu kitle içinde «gelecek 3 ay içerisinde» tasarruf yapacağını belirtenlerin oranı geçen dönem ile aynı seviyede: %16.
- Çocuksuz ve çocuklu bireylerin tasarruf sahipliği oranları arasındaki fark, 2020 ikinci çeyreğinde çok büyük bir artış göstermiştir (9 puan). Çocuksuz bireylerde tasarruf etme durumu %16'dan %20'ye çıkarken, çocuklu bireylerde %12'den %11'e düşmüştür. Öte yandan, ister çocuklu ister çocuksuz olsun, tasarrufu olmayan tüm bireyler arasında yakın gelecekte tasarruf yapma niyetinde olanların oranı geçen döneme göre yükseliş göstermiştir (çocuksuz %35 vs %41; çocuklu %26 vs %33).
- Tasarruf sahibi olanlar içerisinde düzenli tasarruf yapanların oranında, 2020 2. çeyreğinde dramatik bir düşüş gerçekleşmiştir (%65 vs %55) Öte yandan, tasarrufu olmayıp gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranında da anlamlı paralel bir yükseliş söz konusu (%30 vs %45)
- Tasarruf yapma gerekçeleri arasında «geleceğe yatırım» unsuru, stabil diyebileceğimiz bir konumda ilk sıradaki yerini korumaktadır (%51 vs %49). Diğer unsurlar arasında dikkat çekici değişim en çok "harcama yapmak için toplu para biriktirmek / ileriki dönemde planlanan özel bir harcama için" unsurunda gözlenen 6 puanlık artışta (%8 vs %13).
- Geleceğe yatırımın alt gerekçeleri içerisinde ilk sırada yer alan "kimseye muhtaç olmamak için" unsurunda geçen döneme kıyasla 9 puanlık bir düşüş söz konusu (%64 vs %53). Ancak, ikinci sıradaki "emekliliğimde/yaşlılığında zor durumda kalmamak" unsuru 4 puan yükselmiştir (%26 vs %30). Üçüncü sıradaki "ev aldım/alacağım" unsurunda ise 2 puanlık bir düşüş gerçekleşmiştir (%20 vs %18).
- "Beklenmedik durumlara karşı" için tasarruf yapanlar içinde "ani sağlık sorunları için" unsurunda 5 puan artış gerçekleşirken (%34 vs %39), "zor zamanlar için" unsurunda 5 puan düşüş (%28 vs %23), "diğer beklenmedik olaylar (vefat,kaza vs)" unsurunda ise 10 puanlık düşüş (%33 vs %23) ortaya çıkmıştır.

- "Çocukları için tasarruf yapanların" alt gerekçelerinde yine dört büyük değişim söz konusu. : "çocuklarımın geleceğine yatırım" unsuru 12 puan (%55 vs %67), "çocuklarımın eğitim masrafları için" unsuru ise 14 puan (%44 vs %58) yükselmiştir. Geçen dönem yüksek bir artış gösteren "çocuklarım büyüdüğünde birikimi olsun" unsuru 23 puan düşerek eski seviyelerine gelmiştir (%49 vs %26). Benzer şekilde "çocuklarımın plansız/aniden çıkan ihtiyaçlarını karşılayabilmek için" unsurunda da önemli bir gerileme gerçekleşmiştir (%15 vs %1).
- Tasarrufu olanların tasarruf araçları tercihi içerisinde 2020 ikinci çeyreğinde "yastık altı altın ve nakit" tercihinin 6 puan gerilediğini görüyoruz (%24 v %18). "TL vadeli hesap" (%15 vs %18) ve "Döviz vadeli hesap" (%7 vs %9) tercihlerinde ise yükseliş söz konusu.
- Tasarrufu olmayan bireyler arasında daha önce tasarruf yapmayı denemiş olanların oranı, 2020'nin ikinci çeyreğinde 5 puan yükselmiştir (%46 vs %52). Tasarruf yapmayı sürdürmemeye nedenleri arasında "biriktirdiği parayı sürekli kullanma ihtiyacı duyduğu için birikimi kalmayanlar" %49 ile yine ilk sırada. "Birikimiyle istediği bir şeyi satın alıp, sonra tekrar biriktiremeyenler" unsurunda 7 puanlık artış gerçekleşirken (%17 vs %24); "düzenli biriktiremediğim için bir süre sonra vazgeçtim" unsuru 7 puan düşmüştür (%20 vs %13).
- Genel olarak tasarrufu olmayan bireylerin, şayet tasarrufu olsaydı tercih edecekleri araçların başını, yine %30 ile "yastık altı altın ve nakit" çekmektedir. Bunu, gün geçtikçe daha çok tercih edilme eğilimi gösteren "sistem içi altın" takip etmektedir (%27 vs %29).

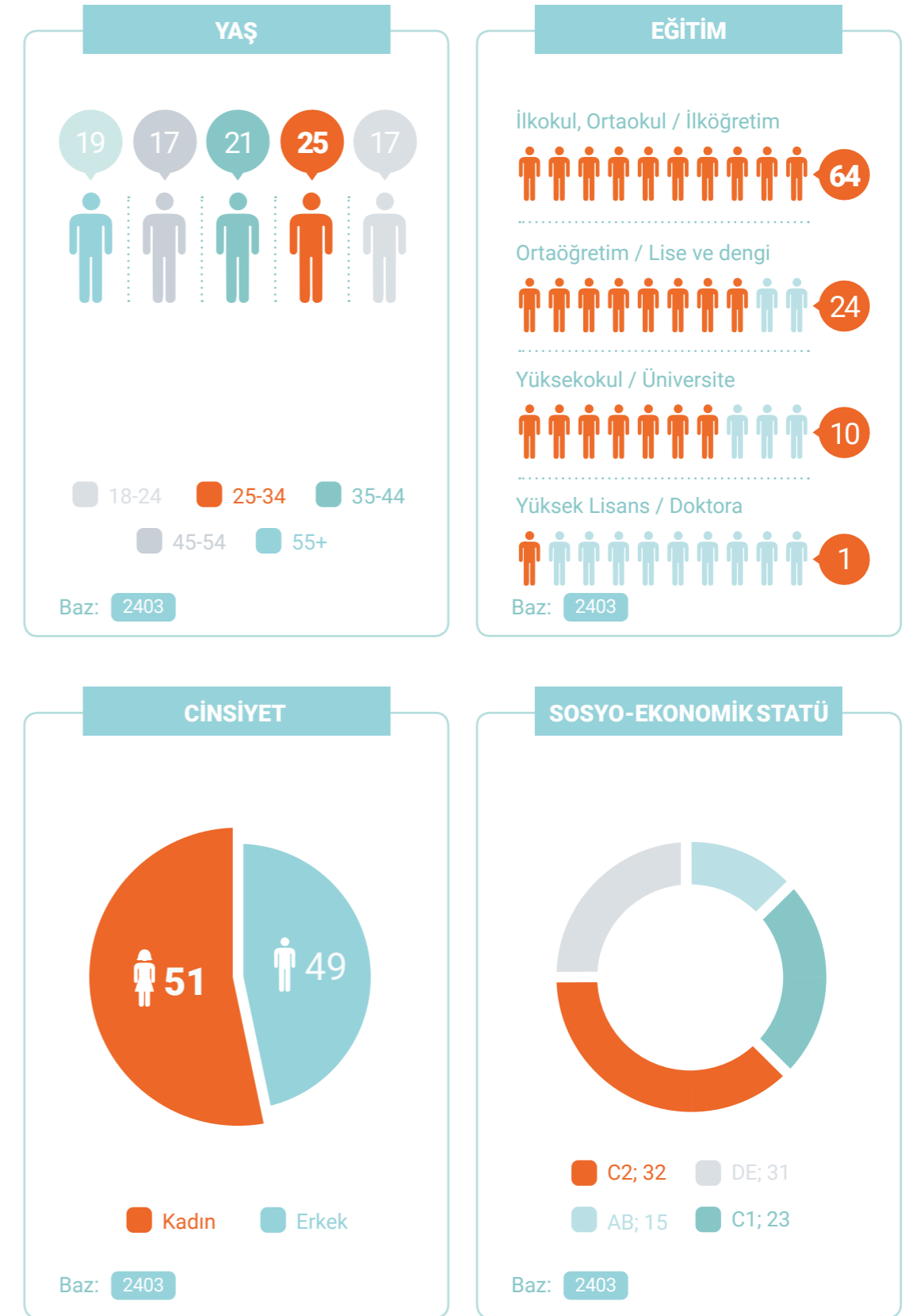
AMAÇ VE YÖNTEM

Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın amacı Türkiye'de kentsel yerleşim yerlerinde 18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini izlemektir.

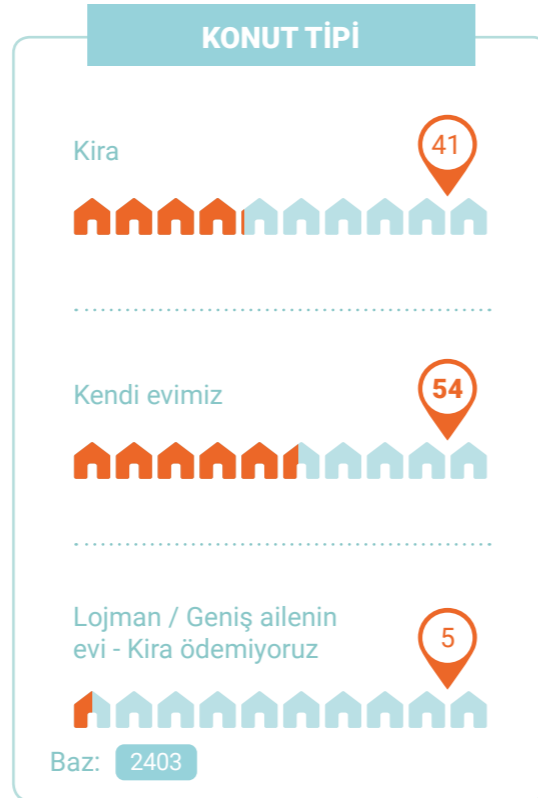
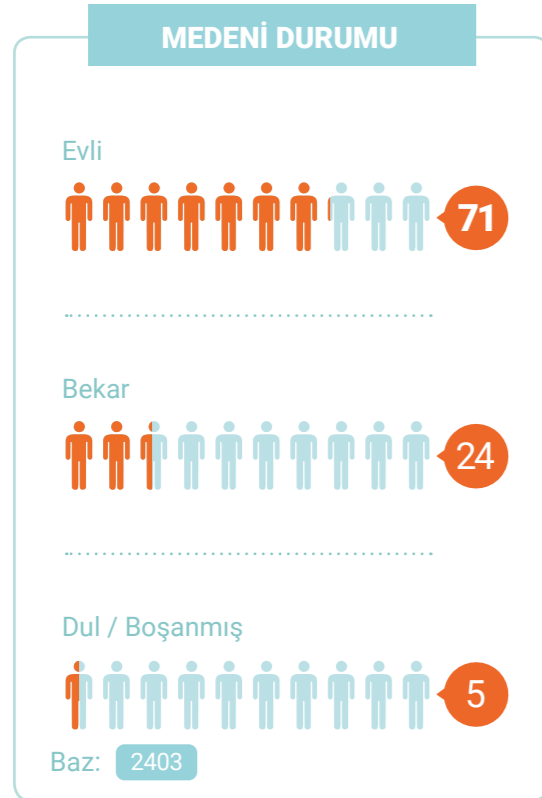
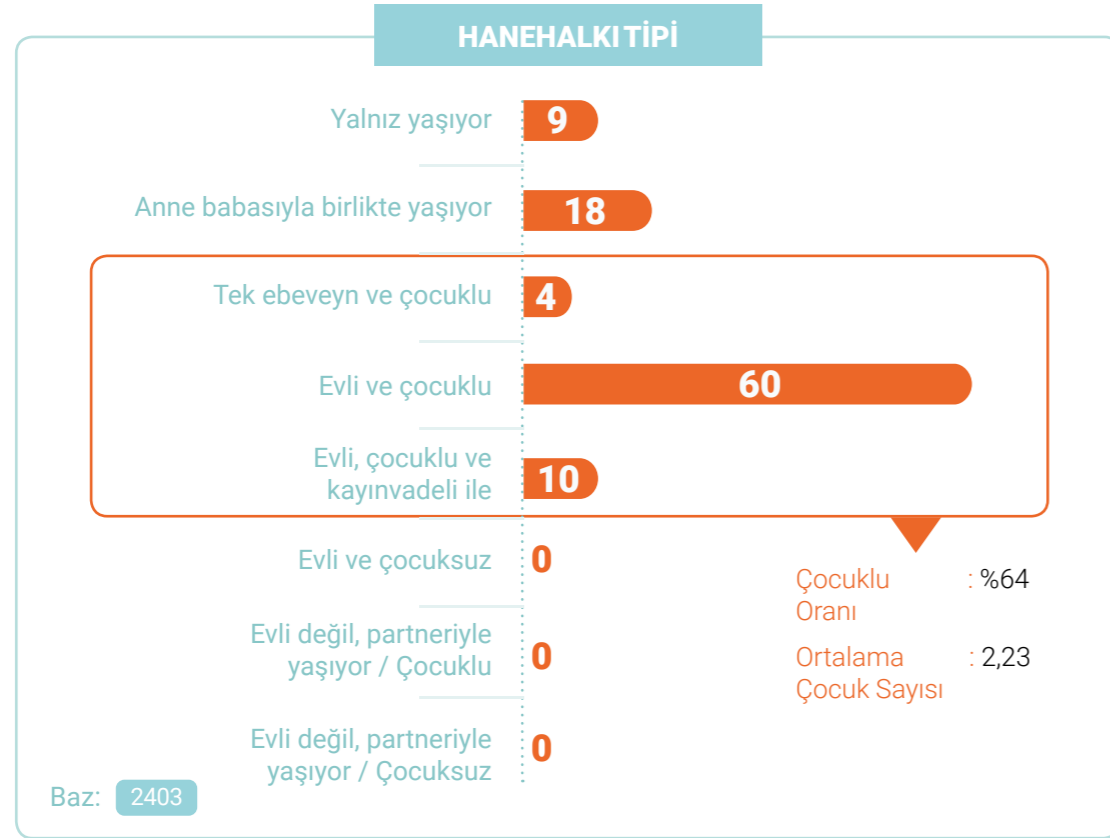
Bu araştırma çerçevesinde;

- NUTS2 bölgelerinde seçilen 26 ilde her ay tesadüfi olarak seçilen 800 kişi ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı 2400 olarak gerçekleşiyor ve raporlanıyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (CATI) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2020 1. ÇEYREK

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2020 1. ÇEYREK

TANIM

Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle "sarf edilmeyen" anlamına gelmektedir.

Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içermektedir:

- Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
- Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
- Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
- Bireysel emeklilik fonları
- Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü

Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Türkiye girişimi ile hayata geçirilen “Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”, Bilkent Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

Bilkent University

2020

1. ÇEYREK RAPORU